

אמת כתב שאינו יודע להלום דבריו, הלא בקרבן עולה די ומה מקום יש לתוספת שלמים. ובאבי עזרי (שם) פירש דבריו: אמנם די בעולה לבד לענין החיוב, אך כשהביא עולה ושלמים לגירותו, יש על השלמים שם 'שלמי גר', והביא דוגמא לכיוצא בזה.

דף ט

'גר בזמן הזה צריך שיפריש רובע לקינו'. יתכן הטעם שהצריכו כן דוקא בגר ולא ביולדת או בשאר חוטא (עתוס), מפני שהגר מותר לבוא בקהל בלעדי הקרבן, ועל כן עלול להמנע מקיום חובתו כשיבנה המקדש, על כן הצריכוהו להפריש כבר עתה.

'אמר רבי שמעון: כבר נמנה עליו רבן יוחנן בן זכאי ובטלה, מפני התקלה'. לפי מה דקיימא לן מקריבים אף על פי שאין בית, צריך לבאר מדוע לא הקריבו בימי ריב"ז – ואפשר מחמת גזרת המלכות שהחריבה הבית, שגזרה לא להקריב עוד במקום המקדש (הרד"ל).

א. על הקרבת קרבנות לאחר החורבן בסמוך לו – ע' בשאלת יעב"ץ ח"א פט; יוסף דעת סנהדרין יא ופסחים עד.
ב. מבואר שבכלל הלימוד מ'דורותיכם' למדנו גם באופן שמצד הדין אין מניעה להקריב, אלא שאין אפשרות במציאות – אין הגר טעון קרבן, ומותר לבוא בקהל מיד.

עוד כתבו ראשונים (רמב"ן ורשב"א ועוד, ביבמות מו: רבנו נתנאל בתוס' קדושין סב: וכ"ה בתשב"ץ ח"ב רצ), שיש ללמוד מ'לדורותיכם' שגם בית דין שאינם מומחים – כשרים לגרות, שהרי עתה אין לנו סמוכים ו'לדורותיכם' משמע לדורות עולם. וע"ע שו"ת משיב דבר ח"ה פה, ג; חדושי הגרנ"ט סנהדרין קצה.

'אלא אימא לעשות שוגג כמזיד'. רש"י פרש לענין קרבן. ואולם נראה שיש מפרשים שכאן חידשה תורה דין מלקות לשפחה בשוגג כמזיד. כן כתב הרמב"ם בפירושו למשנה (ריש שבת, כפי שפרש התו"ט את דבריו). ואולם להלכה (איסורי ביאה ספ"ג) חזר בו מדעתו זו, ופסק שאינה לוקה אלא מזידה. (יצוין שגם הרשב"ש (בתשובה ריג) נקט כדבר פשוט שהיא לוקה אף בשוגג. ואין כן דעת רש"י ותוס' להלן יא).

התו"ט כתב להגיה בדברי הרמב"ם בפיה"מ. ואם באנו להגיה יתכן להגיה בדרך זו: הנה בתמורה יז. אמר ריב"ז שעשה הכתוב בתמורה שוגג כמזיד ואיכא למ"ד בגמרא שם שאפילו סבור מותר להמיר – לוקה. ויש שפרשו שם 'בשוגג' באופן אחר. וא"כ שמא היה כתוב ברמב"ם 'תמורה' והכוונה למשנה זו, וטעו הסופרים ונחלף 'תמורה' ב'חרופה' ואח"כ הוסיפו מלת 'שפחה'.

(ע"ב) 'נזיר שנטמא טומאות הרבה. מאן תנא, אמר רב חסדא: רבי יוסי בר' יהודה היא... דאי רבי, כיון דאמר רבי נזירות דטהרה עד שמיני לא חיילא עליה, אי דנטמא בשביעי וחזר ונטמא בשביעי כולה טומאה אריכתא היא'. פירוש, לדברי רבי הלא אינו 'נזיר טהור' עד יום השמיני, ואם כן אין כאן נזיר שנטמא טומאות הרבה, שלא נטמא כשהיה נזיר טהור אלא פעם אחת בלבד. אבל לר' יוסי בר' יהודה, יש כאן 'טומאות הרבה' לנזיר, שהרי נטמא שוב ביום השביעי כשכבר החל בנזירות טהרה (פשוט).

ואולם גם לר' יוסי בר"י אין צריך לימוד מיוחד על כך שמביא קרבן אחד [כשם שצריכים לימוד במצורע ובילדת וכו'], לפי שכשנטמא לא יצא לשעה הראויה להבאת קרבן, והרי זה כאילו התארכה טומאתו.

[אבל יולדת, אעפ"י שנטמאת בתוך 'מלאת', הוצרכנו ללימוד מן הכתוב שנפטרת בקרבן אחד, שהרי קרבנה בא על הלידה והרי לפנינו שתי לידות. לא כן בנוזיר שהוא מביא קרבן על טומאתו והרי טומאתו נחשבת טומאה אחת לענין קרבן מפני שנטמא טרם הגיע שעה הראויה לקרבן] (עפ"י שטמ"ק אות א, מתוס'). ובשם הרא"ש הביא (באותיות ב ח) לצדד ללמוד זאת מ'זאת תורת הנזיר'.

לכאורה היה נראה לפרש ההנחה הפשוטה בסברה שנפטר בקרבן אחד, לפי שעדיין הוא טמא עד הערב והלא אסור הוא בתרומה, והוי טומאה אריכתא. אך בגמרא לעיל (ח) לא משמע כטעם זה, שהרי נחלקו חזקיה וריו"ח כשנטמא בליל שמיני, הגם שכבר נטהר מטומאתו. וגם לפי דעת המחייב, לא משום שכבר נטהר בערב אלא מפני שלילה אינו מחוסר זמן וכיצא לשעה הראויה לקרבן דמי. לכן נראה לפרש באחד משני האופנים; –

א. משום שעדיין לא חל עליו חיוב הבאת קרבן, לכך יכול הקרבן לבוא על שתי טומאות, ודוקא בחטאת הבאה על חטא נתחדש דין שהקרבן צריך לבוא על חטא מסוים ולא על שנים. ב. כל עוד לא הקריב קרבנו, לא כלתה טומאתו לגמרי [ולכן אסור בקדשים – בטומאה היוצאת מגופו. וי"א אפילו בנוזיר] והרי זה כטומאה אחת, אלא שאם יצאה שעה הראויה לקרבן, הגם שעוד לא הקריבו, כבר חל חיוב קרבן ואין יכול להיפטר על הטומאה הנוספת בקרבן שכבר נתחייב בו.

'המקנא לאשתו על ידי אנשים הרבה' – לדעת הרמב"ם (סוטה א, ג), לאו דוקא בשני קינויים ושתי סתירות, הוא הדין כשקינא לה על שניהם ביחד, שאמר לה אל תסתרי עם פלוני ופלוני והלכה ונסתרה עם שניהם כאחד – הרי היא נאסרת עד שתשתה (וע"ש במשנה למלך). ואין בכלל האמור כאן, לפטרה בקרבן אחד כאשר קינא לה ונסתרה ושתתה ושוב קינא לה שנית ונסתרה (עפ"י תוס' סוטה יח סע"ב).

עוד בענין מנחה אחת לאנשים הרבה – ע' מנחת חינוך שסו, ב.

'דבר הגורם לו טהרה ומאי נינהו ציפריין'. נראה מפני שכתוב בהבאתן וטהרו (רש"ש).

*

'בכל חודש יתבודד יום אחד, אם יהיה אפשר בבית הכנסת או בבית המדרש שיכול להיות לבד – הרי טוב, ואם לאו – יהיה בביתו בחדר סגור ולא ידבר עם שום אדם, ויחלק היום לשלשה חלקים; חלק אחד לפשפש במעשיו וחלק אחד לתורה וחלק אחד לתפילה. ויתחיל מערב עד ערב. אם הוא חלוש שאי אפשר לו, יתחיל מבוקר עד ערב, ויהיה כל היום קודש, ולא יחשב שום דבר מעסקי העולם הזה אלא יהיה דבוק בקדושה כל היום, ויתודה על עוונותיו, וילמוד אותן היום משניות מסכת כריתות, וגם ראוי לעשות צוואה אחריו באותו יום כי מתוך זה יזכיר יום פקודה ויבוא לו חיל ורעדה ולקיים מצות ה'" (הנהגות צדיקים – דרך חיים כז).

דף י

'בטומאה מה לי אמר רבי יהודה, מי אמרינן עד כאן לא קאמר (שטמ"ק) ר' יהודה ולד שני כמאן דליתיה דמי אלא לענין קרבן...' תורף הסוגיא; לפרש"י, הנידון הוא האם יש להשלים את ימי הטהרה ללידה הראשונה, כנגד ימי הטומאה של הלידה השניה שאכלו מימי טהרה של הראשונה [וזהו הנקרא